

Hannie van Genderen
Schematherapie Opleidingen

50-uurs cursus

SCHEMATHERAPIE BASIS EN GEVORDERD

2109E-BG

LITERATUURLIJST

Eindhoven, september 2021

Van Genderen Opleidingen B.V.
Eburonenweg 42
6224 HX Maastricht

www.schematherapieopleidingen.nl
info@schematherapieopleidingen.nl

Literatuur

Verplicht aan te schaffen audiovisuele productie

Tijdens de cursus wordt naast de literatuur gebruik gemaakt van de audiovisuele productie '**Schematherapie stap voor stap**'; 68 scènes die alle stappen van schematherapie tonen bij een patiënt met een Borderline Persoonlijkheidsstoornis. Deze productie heeft als doel beginnende schematherapeuten vertrouwd te maken met alle onderdelen van de schematherapie. Scènes worden gebruikt als voorbereiding, demonstratie van technieken en huiswerk voor elke sessie. Deze productie is zowel als USB-drive als online stream te verkrijgen via de website www.schematherapy.nl.

Aan te schaffen handboeken:

- Arntz A., & Jacob G. (2012)
Schematherapie, een praktische handleiding
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057123542
- Genderen, H. van, & Arntz, A. (2010)
Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057123085
- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L. (2012)
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057123559
- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E (2020 of 2005)
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
Houten: Bohn Stafleu Van Loghum
Tweede, ongewijzigde druk 2020 ISBN 9789036824408
(Of: eerste druk 2005 ISBN 9789031343355)

Verder zal er gebruik gemaakt worden van verplichte literatuur op de website www.schematherapieopleidingen.nl

Aanbevolen boeken:

- Fassbinder, E., Schweiger U. & Jacob G. (2018)
Therapieboek schematherapie (met 140 praktische werk- en informatiebladen voor therapeuten en cliënten).
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057124945
- Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M. (2008)
Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek
Houten: Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789031353040
- Young, J.E., & Klosko, J.S. (1999)
Leven in je leven. Leer de valkuilen in je leven kennen
Lisse: Swets & Zeitlinger ISBN 9789026515699
- Beck, A.T., Davis, D., & Freeman, A. (2016).
Cognitive Therapy of Personality Disorders (third edition)
New York, The Guilford Press ISBN 9781462525812

Voor groepen:

- Reubsæet, R. (2018)
Schematherapie: werken met fases in de klinische praktijk
Houten: Bohn Stafleu van Loghum ISBN 9789036821148
- Farrell, J.M., & Shaw, I.A. (2012)
Group Schema Therapy Groups for Borderline Personality Disorder
A step-by-Step Treatment Manual with Patient Workbook
Chichester: Wiley-Blackwell ISBN 9781119958284
- Farrell, J.M., Reiss, N. & Shaw, I.A. (2015)
Schematherapie in de klinische praktijk
Een complete gids voor individuele, groeps- en geïntegreerde behandeling met schemamodi
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057124365

Voor kinderen en jongeren:

- Loose, C., Graaf, P., & Zarbock, G. (2015)
Schematherapie met kinderen en jongeren
Amsterdam: Uitgeverij Nieuwezijds ISBN 9789057124198

Aanbevolen literatuur op de website

www.schematherapieopleidingen.nl (zie pagina 2):

- Gieles, J. (2012)
Je bent geen kind meer
Psychologie Magazine, jrg. 3, december 2012, p. 18-26.

Aanbevolen beeldmateriaal:

- **SCHEMA THERAPY, working with modes**
Schematherapie voor cluster B en C persoonlijkheidsstoornissen
Dvd: Te bestellen via www.schematherapy.nl (let op schematherapy is anders gespeld)
- **Fine Tuning Imagery Rescripting.**
Remco van der Wijngaart & Christopher Hayes
Dvd: www.schematherapy.nl
- **Fine Tuning Chair work**
Christopher Hayes & Remco van der Wijngaart
Dvd: www.schematherapy.nl
- **Schema therapy for the Avoidant, Dependent and Obsessive-Compulsive Personality Disorder**
Dvd: www.schematherapy.nl
- **Group Schema Therapy, Farrell & Shaw:**
Dvd: mail in het Engels naar: www.schemadvd@aol.com

Vragenlijsten:

Relevante vragenlijsten kunt u opzoeken op www.schematherapie.nl

Cursusmateriaal:

De slides, de bijlagen, de vragenlijsten en de artikelen, die bij deze cursus horen, kunt u downloaden via de website **www.schematherapieopleidingen.nl**

Ga in het menu naar het tabblad 'Cursisten'.

Vervolgens klikt u op 'Schematherapie Basis+Gevorderd 50 uur'.

Let erop, dat u de bestanden zult moeten downloaden om ze te kunnen gebruiken!

LITERATUUR DAG 1

Het boek Genderen, H. van, & Arntz, A. Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis heeft u gelezen ter voorbereiding van de cursus.

Bij elke bijeenkomst staat aangegeven welke delen van dat boek voor die dag relevant zijn. U kunt dat deel desgewenst dan nog een keer herhalen.

Voor de andere literatuur geldt dat bij elke bijeenkomst staat aangegeven welk deel van een boek van toepassing is bij dit onderdeel. Als u het lezen van kleine stukjes van hoofdstukken niet prettig vindt, raden wij u aan om het hele hoofdstuk te lezen, want de rest komt meestal bij een andere bijeenkomst aan de orde. De reden waarom de literatuur is opgesplitst is, is niet alleen van inhoudelijke aard, maar ook vanwege het beperken van het aantal te lezen pagina's per bijeenkomst.

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis

5. De therapeutische relatie	p. 53-56	4 p.
6. Experiëntiële technieken	p. 73-78	6 p.

- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen

1. Inleiding	p. 9-14	6 p.
2. Kindmodi	p. 19-29	10 p.

- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten

1. Schemagerichte therapie: conceptueel model	p. 6-24 en 32-41	28 p.
2. Schema's: diagnostiek en voorlichting	p. 67-68; 77-84 en 91-95	15 p.
7. Uitvoering behandelstrategieën voor schema's; lees alleen in het onderdeel 'Strategieën die in de behandeling centraal staan' het stukje over de rol en hantering van de therapeutische relatie per schema		9 p.

Verplichte literatuur via de website: www.schematherapieopleidingen.nl

- Arntz:
Schematherapie en de behandeling van persoonlijkheidsstoornissen
Gedragstherapie september 2016 p. 194-204 10 p.

- Genderen, H. van: Casusconceptualisatie in schematherapie
In: M. Van Vreeswijk, J. Broersen, & M. M. Nadort (2008).
Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek. p.73-88 16 p.

- Rijkeboer, M.M. (2010)
Diagnostiek van schema's volgens het model van Young
Psychopraktijk, 2, nr. 5, p. 29-30 2 p.

TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 107 p.

Aanbevolen literatuur:

- Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M.
Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek
  2. A. Arntz: Een beknopte geschiedenis van schematherapie p. 9-14
  3. H. van Genderen, M. Rijkeboer en A. Arntz: Theoretisch model: schema's, copingstrategieën en modi p. 17-31
  5. A. Weertman: Gebruik van experiëntiële technieken voor diagnostiek p.47-56
  6. A. Sheffield en G. Waller: Het gebruik van vragenlijsten
- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
  - 4. Experiëntiële strategieën p. 117 – 129
- Young, J.E., & Klosko, J.S.
Leven in je leven. Leer de valkuilen in je leven kennen
  - Hoofdstuk 1- 4, p. 1- 40

Literatuur voor familie of vrienden van mensen met een persoonlijkheidsstoornis

Does, W. van der (2004)

Zo ben ik nou eenmaal. Lastpakken, angsthazen en buitenbeentjes. Roularta Books.

Aanbevolen literatuur via de website: www.schematherapieopleidingen.nl

- Gieles, J. (2012)
Je bent geen kind meer
Psychologie Magazine, jrg. 3, december 2012, p. 18-26.

LITERATUUR DAG 2

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A., (2012) & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding
  - 2. Het modusmodel p. 37-56 20 p.
  - 3. Het modusmodel met de cliënt bespreken p. 83-89 7 p.
- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis.
  - 5. De therapeutische relatie p. 57-71 15 p.
- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen
Deel 1 Patronen leren herkennen,
  - 3. oudermodi p. 47-72 26 p.
  - 4. Overlevingsmodi p. 73-102 30 p.

TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 98 p.

Aanbevolen literatuur:

- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
  - 6. De therapeutische relatie p187-217
  - 9 Schemagerichte Therapie voor de borderline persoonlijkheidsstoornis
Grenzen stellen p. 375-383
- Beck, A.T., Davis,D., & Freeman, A. (2016)
Cognitive Therapy of Personality Disorders (third edition),
  - 6. The Therapeutic Alliance with Patients with Personality Disorders p. 125-139
- Young, J.E., & Klosko, J.S.
Leven in je leven Leer de valkuilen in je leven kennen.
  - Lees een hoofdstuk dat het meest aansluit bij een eigen valkuil en lees dat met name gericht op wat deze valkuil voor effect heeft in relaties.

LITERATUUR DAG 3

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A. & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding
4. De behandeling p. 93-105 12 p.
- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline persoonlijkheidsstoornis
4. De behandeling p. 43-52 9 p.
7. Cognitieve technieken p. 127-142 16 p.
9. Specifieke methoden en technieken p. 149-151 3 p.
- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen
Deel II Patronen veranderen:
6. Het gekwetste kind verzorgen p. 117-125 9 p.
8. Het gelukkige kind sterker maken p. 141-146 6 p.
Bijlagen: Modusoverzicht p. 190-195 5 p.
- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
3. Cognitieve strategieën p. 97-106 en 110-114 14 p.

Literatuur op de Website www.schematherapieopleidingen.nl

- Rijkeboer, M.M., Genderen, H. van & Arntz, A. (2017)
Schematherapie: theorie, praktijk en onderzoek.
In E.H.M. Eurlings-Bontekoe, R. Verheul & W.M. Snellen (Red.), Handboek
Persoonlijkheidspathologie p. 364-372 Houten: Bohn Stafleu Van Loghum.
Handboek persoonlijkheidspathologie p. 364-372 9 p.
- Gael, M. van (2020). **Als de chirurg in eigen vingers snijdt... Over de kwetsbaarheid en de beroepsrisico's van psychotherapeuten**
Tijdschrift voor Psychotherapie, jaargang 2020 uitgave 3 17p.

TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 101 p.

Aanbevolen literatuur:

- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen
5. Gezonde-volwassenenmodus p. 105-113
- Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M.
Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek
3. H.van Genderen, M. Rijkeboer en A. Arntz: Theoretisch model: schema's,
copingstrategieën en modi p. 17-31
17. M.F. van Vreeswijk, J. Broersen en Ph. Spinhoven: Effect van meten is weten:
therapieresultaten en therapeutische relatie p. 187 – 203
22. J. Lobbstaal: Experimentele studies naar schemamodi
- Young, J.E., & Klosko, J.S. **Leven in je leven Leer de valkuilen in je leven kennen.**
  - Hoofdstukken die relevant zijn voor schema's van je 'cliënt voor de cc'

LITERATUUR DAG 4

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A. & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding
2. Het modusmodel p. 62-65 4 p.
7. De therapeutische relatie bij cliënten die geen boosheid uiten p. 189-192 3 p.
- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline-persoonlijkheidsstoornis
6. technieken p. 79-90 en 92-98 en 111-119 25 p.
- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen.
Deel II Patronen veranderen:
9. Disfunctionele oudermodi de mond snoeren p. 147-161
15 p.
- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
3. Cognitieve strategieën (dialoog voeren tussen de gezonde kant en de schemakant) p. 107-110 4 p.
4. Experiëntiële strategieën p. 129-145 en 149-153 20 p.
7. Uitvoering behandelstrategieën voor schema's: lees het hanteren van de therapeutische relatie bij de twee meest relevante schema's van je 'cliënt voor de cc' 4 p.

Literatuur op de website www.schematherapieopleidingen.nl

- Young, J. & Bicker, D.,
Schemagerichte therapie Informatie voor cliënten.
Psychopraxis, 2, 2, p. 81-85. 5 p.

TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 80 p.

Aanbevolen literatuur:

- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
8. Werken met schemamodi p. 294 - 322

LITERATUUR DAG 5

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A. & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding.
5. Copingmodi overwinnen p. 107-128 22 p.
6. Kwetsbare kindmodi behandelen p. 129-142 14 p.
  - Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline-persoonlijkheidsstoornis
3. Schematherapie voor de borderline persoonlijkheidsstoornis p. 23-41 18 p.
6. Experiëntiële technieken: Rollenspel p. 98-110 13 p.
10. Methodieken per modus p. 161-170 10 p.
Bijlage 1 Folder voor patiënten p. 221-225 5 p.
  - Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen.
10. Overlevingsstrategieën veranderen p. 163-176 14 p.
- TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 82 p.**

Aanbevolen literatuur:

- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
9. Schemagerichte therapie voor de borderline persoonlijkheidsstoornis p. 328-348

LITERATUUR DAG 6

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A. & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding.
2. Het modusmodel p. 67-68 2 p.
6. Kwetsbare kindmodi behandelen p. 147-177 31 p.
7. Boze en impulsieve kindmodi p. 179-189 11 p.
8. Disfunctionele-oudermodi behandelen p. 201-226 24 p.
- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline-persoonlijkheidsstoornis
6. Technieken: Ervaren en uiten van gevoelens p. 119-126 8 p.
10. Methodieken per modus p. 171-186 16 p.
6. Experiëntiële technieken Knelpunten bij de toepassing van IMR p. 92-98 herhaling
6. Experiëntiële technieken Knelpunten bij de toepassing van MS p. 114 herhaling
- Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
4. Experiëntiële strategieën p. 130 – 153 herhaling

Literatuur op de Website www.schematherapieopleidingen.nl

- Bernstein, D.P., Arntz, A., & Vos, M.E. de
Schemagerichte therapie in de forensische setting, theoretisch model en voorstellen voor best clinical practice. Tijdschrift voor psychotherapie,
33, 2, 120-133. 14 p.

TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR 106 p.

Aanbevolen literatuur:

- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen
2. Boze en impulsieve kindmodus herhaling
7. Het boze kind onder controle krijgen p. 127-138
- Genderen, H. van
Borderlinecliënten behandelen met schematherapie is leuk
Dth 28,1, maart, 35-62.
- Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M.
Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek
11 D.P. Bernstein, A. Arntz, & M.E. de Vos: Schematherapie voor forensische patiënten
27 T. Kersten en L. van de Vis: Implementatie van schematherapie in Forensisch
Psychiatrisch Centrum de Rooyse Wissel

LITERATUUR DAG 7

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A. & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding.
2. Het modusmodel p. 58-60 en 66 3 p.
5. Copingmodi overwinnen p. 122-126 (herhalen)
  - 6.4 Gedragstechnieken p. 164-165 2 p.
7.4 Gedragstechnieken p. 198 1 p.
  - Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline-persoonlijkeitsstoornis
6. Experiëntiële technieken p. 90 -91 2 p.
8. Gedragstechnieken p. 143-148 6 p.
9. Specifieke methoden en technieken p. 149-159 11 p.
  - Young, J. E., Klosko J.S., & Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
4. Experiëntiële technieken p. 145-148 3 p.
5. Gedragpatronen doorbreken p. 155-185 32 p.
9. Schemagerichte therapie voor Borderline persoonlijkheidsstoornis
Omgaan met suïcidale crisis p. 383-385 (herhaling)
10. Schemagerichte therapie voor de Narcistische persoonlijkheidsstoornis 393-444 52 p.
- TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 112 p.**

Aanbevolen literatuur:

- Behary, W. T. (2009). **“Waarom gaat het altijd over jou?” Omgaan met narcisme en egocentrisme bij anderen.**
Amsterdam; Hogrefe Uitgevers. ISBN 9789079729098

LITERATUUR DAG 8

Verplichte literatuur:

Handboeken:

- Arntz A. & Jacob G.
Schematherapie een praktische handleiding.
9. De gezonde-volwassene-modus versterken p. 227-336 10 p.
- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline-persoonlijkheidsstoornis
4. De behandeling (herhaling)
11. Slotfase van de therapie p. 187-188 2 p.
- Genderen, H. van, Jacob, G. & Seebauer, L.
Patronen doorbreken, Negatieve gevoelens en gewoonten herkennen en veranderen
11. De gezonde volwassene sterker maken p. 177-186 10 p.
- Young, J. E., Klosko, J.S., Weishaar, M.E
Schemagerichte therapie, Handboek voor therapeuten
7. Uitvoerige behandelstrategieën voor schema's p. 219-268 68 p.

TOTAAL VERPLICHTE LITERATUUR: 90 p.

Aanbevolen literatuur:

- Genderen, H. van, & Arntz, A.
Schematherapie bij borderline-persoonlijkheidsstoornis
12. Schematherapie in andere settingen en in groepen en relaties p. 191-215
- Vreeswijk, M. Van, Broersen, J. & Nadort, M.M.
Handboek Schematherapie, theorie, praktijk en onderzoek
  - 29. M.F. van Vreeswijk, M. Nadort en J. Broersen: Voorlichting over schematherapie